

Genre: Roman
Titel: Rågången
Författare: Mikaela Strömberg
Omslag: Sanna Mander
Förlag: Förlaget M
Sidantal: 222

Lantmätaren Git Laudrup ska ut på ett rutinärende och kontrollera en rågång. Markägarna är oense om var gränsen går. Den som tror sig ha rätt har undersökt saken med gps och en sådan kan man ju lita på. Men råstenen hittas. Den är till och med omgärdad av hjälpstenar och då är gps-angivelser värdelösa. ”Den fysiska råstenen är odiskutabel”, säger Git Laudrup och den självsäkra markägaren ger sig utan dramatik. Men på väg tillbaka från rågången påträffas en död ortsbo i skogen. Det är Pekkan, en man med ett oroligt förflutet. Han hann inte ens bli 40.

”Rågången” är titeln på Mikaela Strömbergs nya roman och med den fortsätter hon sin författargärning inom sitt eget språkrevir. Det stakade hon ut redan med debutromanen ”Dessa himlar kring oss städs” 1999 som nominerades till Finlandiapriset. I motiveringen uppgavs författarens språkliga ”medvetenhet” och att ”en nyskapande röst” skönjdes.

Mikaela Strömbergs språk är speciellt. Det är flyhänt, rakt på sak utan omskrivningar och de östnyländska dialektala och enstaka finska orden smälter in naturligt. Författaren låter också läsaren tänka själv, hon skriver oss inte på näsan och dialogen är trovärdig och exakt.

Historien börjar år 2017. ”Om någon har glömt så var det nationens stora jubileumsår”, skriver hon. Hon är den allvetande författaren som tittar fram ibland och förklarar ett och annat om det behövs.

Livet rullar på för Git. Hon har det bra med maken Måsse, om än lite tråkigt. Hon vill ha förändring och lämnar lantmäteriet till förmån för en VD-post på Brödraförbundet – ett ödesdigert val ska det visa sig. Ett incident sker på jobbet och Git anklagas för misshandel av sin manlige föregångare. Han är på alla vis en liten man och Git hamnar ut i kylan. Hon köper ett fallfärdigt torp i sina gamla hemtrakter och får hjälp av återvändaren Bernt med renoveringen.

Bernt känner ortsborna och deras historier och genom honom blir också Git delaktig. Människors öden flätas samman med jorden och djuren, precis som i Mikaela Strömbergs tidigare romaner.

Git står stadigt. Hon oroar sig inte i onödan. Det får bli som det blir. Men tiden för rättegången dröjer och renoveringen av torpet går trögt. Hon har inte koll på saker och ting och fattar beslut i fel ordning.

”Rågången” är ingen detektivroman, Pekkans död och orsaken till den är inte det primära. Vi får inte heller veta vad som exakt hände. Det är hans liv – och det märkvärdiga i att just han vann Lailas kärlek – som är viktigt. Men deras kärlekshistoria är bara en av berättelserna.

Vackra Laila från norr med sin arbetskapacitet och livsglädje ingjuter mod och hopp i bygden, men vad hjälper det i längden? Livet blir som det blir, djurbestand avvecklas och en mor, inte alls gammal, lämnar jordelivet. Ingenting är beständigt.

Berättelsen böljar fram och tillbaka. I korta kapitel och tillbakablickar introduceras karaktärerna för läsaren. Vi lär känna dem pö om pö: Riåkarn, Kungsgårdarn, Rut, Emm, Pee och andra. Men de har sina hemligheter och författaren blandar sig inte i. Hon låter dem vara, hon har respekt för dem, hon far inte med skvaller.

”Pekkan hade inte ett dåligt utgångsläge, absolut inte sämre än någon annan, men han hamnade på snedden. Dåligt sällskap kanske? Dålig attityd? Inte vet vi, men dåligt gick det. Och slutade som sagt där uppe nära myrarna. En olycka, eller snarast en naturlig utgång tänkte man att det handlade om.”

”Rågången” är uppfriskande fri från psykologiskt navelskåderi, det är mer humor än analyser. En robust historia, gummistövlar i stället för klackskor, så att säga. Att ortsbornas reaktion på olika händelser ibland bara uttrycks med ett: ”Att va?” räcker för att vi ska känna oss inkluderade.

Yvonne Granqvist